

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۱/۰۳

دوديال

ضرورت کار روی یک طرح

(یک فراخوان ملی به کافه ی دانشمندان نخبه و منورین)

جهان مراکز علمی و تحقیقاتی شانرا تقویت نموده و برنامه های را غرض حل مشکلات حاد بشریت روی دست گرفته اند. کار جدی روی (SDGs) یا اهداف انکشاف باثبات دوام دارد. این اهداف باید تا سال ۲۰۳۰م. بر آورده گردد. افغانستان هنوز ازین اهداف و آگاهی و درک اهمیت و ضرورت آنها دور ویی اطلاع و یا در مقابل آن بی تفاوت است. درین کشور بیکاری، فقر، امراض، بیسوادی، چپاول داراییهای عامه، قطع جنگلات و آسیب رسانی به عناصر محیط زیست جهالت و غیره بدبختی های آشکار و پنهان بیداد میکند. انکشاف (development) که نتیجه ی ترقی و رشد است- یعنی تغییر کمی و کیفی که بعد از افزایش و بهبود کمی- نسبی نظر به یک وقت معین گذشته بدست می آید و خود دارای معیار های است، مانند: ازبین رفتن علایم فقر، رسیدن به مقصد مصئونیت غذایی، بهبود خدمات عامه(صحت، ترانسپورت، مخابرات، تعلیم،...)، مهیا بودن کالوری کافی برای افراد جامعه، موجودیت آب صحتی، برق، انترنیت، وسایل تسخین و تنویر، موجودیت اتاقهای کافی برای بود و باش(شکل منازل رهايشی)، دسترسی به مطبوعات، آزادیهای فردی، تامین عدالت اجتماعی، سهولتهای تفریح، انکشاف هنر، سیاحت و چند معیار دیگر که بخاطر مختصر ساختن مقاله از ذکر آنها صرف نظر میگردد. هرگاه اگر صرف از عناوین برنامه های که توسط سازمانهای بین المللی مانند IUCN, UNEP, FAO, WHO, WTO, UNESCO و غیره ادارت علمی و سازمانها نام گرفته شود، ضرورت به چند صفحه دارد و هرگاه از تدابیر مراکز علمی جهان و دولتها برای آینده شان ذکر نماییم، به مقایسه آنها ما افغانها خیلی بی خبر و عقب افتاده ایم.

ملتهای بیدار و حکومت مُدبر برنامه های خیلی مفید را به کمک دانشمندان شان پیهم عملی مینمایند. بدون تشکل یک حلقه ی موثر علمی نمیتوان به بحرانهای پی در پی و نابسامانیهای موجود خاتمه داد. حکومت پیشرفته در سطح بلند دارای کمیته ها و کمیسیونهای مشورتی علمی اند. امروز ماوشما با رول اتاقهای فکری (Think tank) آشنایی داریم. رول و احترامیکه بدان قایل اند، غیر قابل انکار است. مشهور ترین دانشمندان و اقتصاد دانان مانند روستو، لویس، لیوین روبین، میلتون فریدمن، مینارد کینز،... و صد های دیگر مشاورین اقتصادی دولتهای شان بوده اند و در مراکز فکری مصدر خدمات به کشور های شان شده اند. حکومت تایید نموده اند و از تجارب خود دریافته اند که فقط رول چنین افراد، اتاقها و مراکز بوده که به ترقیات امروزی نایل شده اند.

همه میدانیم که بعد از امیدهای فراوان دفعتاً وضعیست افغانستان به چه حالتی درآمد. ضرور نیست فقط اوقات خود را در تحلیل عوامل و یافتن ملامت و نا ملامت بگذردانیم، روی این مسایل تاریخ قضاوت خود را میکند. مهم اینست که برای رفع بدبختیها دست بکار شویم، در غیر آن ما و شما در این قضاوت تاریخ از همه اولتر و بیشتر محکوم میگردیم. افغانستان در تاریکی فاجعه و عمق تباهی سقوط نموده، ولی خوشبختانه اولیای امور بعضاً اعلان میدارند که ما به کمک دانشمندان و مشوره ها ضرورت داریم. بیایید ولو اگر یکبار هم شده در طول تاریخ این فرصت را بیازماییم.

اینجانب از مدت سه سال با توامیت پوهنتون بوخم کشور آلمان که سالها همکار بسیار نزدیک پوهنخی های اقتصاد کشور ما بوده اند، در تماس بوده، اتاق فکری یا دفتری از انجمن اقتصاددانان را در پوهنتون کابل بنام (Afghan Economists Society / AES) ایجاد نمودیم، جناب فاروقی صاحب یکی از خدمتگذاران واقعی و راستین کشور و چهره ی ممتاز در دوره خدمات علمی و اداری شان، زمانیکه رییس پوهنتون بودند، همچنان دوکتر سمیع نور مقیم در یونیورسیتی بوخم ازین اتاق فکری حمایت بیدریغ نمودند. خوشبختانه درین دفتر امکانات و وسایلی نیز موجود است. البته یکتعداد وسایل در خدمت شعبات مربوط معاونیت علمی پوهنتون قرار گرفت، ولی بقیه بقدر کفاف هنوز در اختیار ما اند. من یقین دارم همین اکنون فرصت مهیا شده تا دوستان دانشمند دور هم جمع گردند و (AES)

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خبر و لولئ

را در خدمت کشور قرار دهیم، بگذارید این یک آزمون برای ماوشما و حاکمیت گردد. دیده شود کی چقدر صادق است. کامیابی و ناکامی و آزمونها در شرایط دشوار پیشرو می آیند. روشنفکران و منورین اروپا بعد از قبول زحمات زیادی طی سه قرن چنین آزمون را به پیروزی رسانیدند و در اختناق به مراتب بدتر موفق به رنسانس گردیدند، من یقین دارم که ظرف دو-سه سال میتوانیم. به مصداق آن شاعر گرانقدر که (سفر روی جاده هموار آسان است، ولی مردانه دویدن اش در خم و پیچ است- متاسفانه شعر را فراموش کردم). همین اکنون در خم و پیچ قرار داریم. بیایید یک آزمون بزرگ (وکیفتاً نااشنا) را از سر بگذرانیم.

و عده می سپاریم که کدام امتیاز فوق العاده نمی خواهیم. درین اتاق فکری باهم مشترکاً کار خواهیم کرد. بیشتر روی رفع فقر (که مادر تمام بدبختی ها و اسارت ما است)، رفع بیکاری، استفاده علمی و معقول از منابع طبیعی (خصوصاً منابع جریانی)، تامین انرژی، مدیریت آب و استفاده اراضی، انکشاف تعلیم و صحت متمرکز خواهیم شد. این قلم حاضر است یک پلان و طرز العمل برای این مرکز یا اتاق فکری آماده سازد. نسبت نبودن برنامه درست و عدم توجه به خلاقیت دانشمندان ما طی بیست سال نه تنها بهترین فرصتها را از دست دادیم، بلکه اعتماد بالای دانشمند، متخصص و تحصیل کردگان کاسته شد. اکنون فرصت آن رسیده تا ایی اعما را با گذرانیدن یک آزمون دوباره زنده بسازیم. ملت ما یک ملت قدرشناس است. این ملت مظلوم را تنها نگذارید. ایشان شدیداً محتاج کمک و رهنمایی اند، به دادشان برسید. همین وقتش است. من کمیته و اعضای محترم آن را طور ذیل پیشنهاد مینمایم:

- محترم مولوی صاحب فریدالدین محمود رییس صاحب اکادمی علوم،
- محترم داکتر فاروق اعظم متخصص منابع آب، زراعت،
- محترم نور احمد خالدي اقتصاددان و متخصص پلانگذاری،
- محترم خلیل الرحمان رییس اجراییه بانک اسلامی
- محترم واحدالله نوشیر متخصص بانکداری متعارف،
- محترم زیرک معاون اتحادیه صرافان کشور،
- محترم استاد مسعود (فعالاً در تاجکستان)،
- داکتر محمد اشرف غنی،
- داکتر نور عباد استاد سابق پوهنخی اقتصاد پوهنتون کابل،
- محترم پوهندوی امیرحمزه سلیمی رییس صاحب پوهنخی اقتصادپوهنتون کابل،
- داکتر صاحب عبدالحنان روستایی،
- محترم انجنیر کلیوال،
- محترم الکوزی (اتاق تجارت)،
- میرویس عزیز (سکتوربانک- خصوصی)،
- داود صبا (انجنیر) قبلاً والی،
- محترم ارغندیوال (قبلاً وزیر مالیه)،
- نثار احمد کوهستانی استاد پوهنخی زراعت،
- محترم دوکتور سکندر حسینی عضو سابق اکادمی علوم،
- محترم بشیر افغان متخصص انکشاف زراعت، عضو سابق اکادمی علوم،
- مولوی صاحب بصیرت عضو اکادمی علوم،
- انجنیر شبیر مشاور وزارت آب و برق،
- سید موسی کلیم الفلاحی (مشاور صاحب) بانکداری اسلامی،
- داکتر رمضان بشردوست،
- محترم فایض رییس صاحب پوهنتون هرات،
- محترم داکتر عزیزالله ارال،
- محترم پوهاند محمد اسماعیل یون،
- داکتر ن. اسد (فعالاً در المان)،
- محترم محمد هاشم دقیق استاد پوهنخی اقتصاد پوهنتون قندهار.

ایجاد کمیته و اتاق فکری یا هر نام که دوستان میپسندند، از یکطرف باعث کاهش تشویشها و کشمکشهای موجود سیاسی میگردد، ترویج یک فرهنگ جدید است و از طرف دیگر به داد ملت رسیده گی خواهد شد و آنها را از فقر نجات خواهد داد، چه فقر منشأ تمام منکرات و بحرانهاست. این طرح به هیچ وجه هیچ جنبه سیاسی ندارد، بلکه یک مجبوریست، ضرورت و تدارک چانس فایق آمدن بر مشکلات اجتماعی و اقتصادی خواهد بود. راه دیگری را اکنون

سراغ نداریم همه راهها به بن بست رسیده. همچنان لبیک گفتن به اولیای امور فعلی که پیهم از متخصصین درخواست همکاری نموده اند.

ما ملتی استیم که در کشور خود هر نوع منابع را داریم، اما باز هم گرسنه، دستنگر-وابسته به دیگران، فقیر و مریض. درحالیکه خداوند فرموده است که آب، خاک و باد را برای شما مسخر گردانیدیم. یعنی از آب و باد انرژی پاک(بدون کاربن دای اکساید و مونواکساید) و از خاک میوه و دانه فراوان برایتان بدست بیاورید- از دل خاک معادن مفیده بیرون کنید. بناً با دیدن این وضع مانند سیل برده به هرچه دست میاندازیم؛ و ازین جمله یکی هم همین طرح!

درغیر آن مقاطعه، چشمپوشی و انزوا مسئولیتی در قبال ما قرار خواهد داد که برخلاف امید منحل ساختن و ادغام و جذب جنگجویان در جامعه است. هدف این است تا این اتاق فکری هم رفع و دفع کننده وضعیت پریشانی و هم یک مرکز روشنگری گردد. میتوانیم آنرا به شکل پروژه ملی ارائه نماییم. شاید لست فوق ضرورت به اکمال بیشترداشته باشد یا شاید حذف بعضی نامها ضروری باشد، درین مورد اولیای امور و دوستان مختار اند. هرگاه مرغی به دام افتد، از هیچ نوع تلاش دریغ نمیزرد، مابه دام فقر، امراض جسمی، روحی، اجتماعی و صد بدبختی افتاده ایم. اگر به نظر دوستان این یک خیال واهی است، امید است یا تکمیل و اصلاح گردد و یا یک الترناتیف دیگر ارائه گردد، درغیر ان بدبختی روبه ازدیاد و وضعیت وخیمتر و ملت اسیر ترمیگردد. در درد و رنج هموطنان همه شریک ایم، شما چه میاندیشید. به امید رهنمایی تان.

فقط یک طرح (و لو ناقص و معیوب) بود، به امید ارائه ی تفکرات و اندیشه های بهتر.

چنین است وضعیت داخل کشور و مردم ستمدیده!

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ